

Menningargrunnurin: játtanin rakk stutt

Triðingur farin av fíggjarárinum og kassin longu tómur

Tað er óvist, nær nevndin í Menningargrunninum hevur fund aftur. Hon hevur annars havt fund aðruhvørja viku og fleiri umsóknir liggja, sum ikki eru avgreiddar.

— Men, sigur skrivari Menningargrunnsins, Martin Djurhuus, vit tora ikki at læna meira. Tað eru ongir pengar eftir.

Næst seinast, nevndin hevði fund, var fyrri 14. desember síðani. Tá bleiv játtað lán til 10 umsóknir. Viðgerðin av 7 umsóknum bleiv útsett í nakrar dagar. Tá so seinni fundurin bleiv hildin, vóru 5 umsóknir komnar afturat. Men bert fáar av hesum 12 umsóknum fingur játtað lán. Tilsamans ljóðaðu umsóknirnar uppá milliónir, men bert nakrar fáar 100.000 kr. blivu játtadar, upplýsir Martin Djurhuus.

Gongst illa at fáa pengarnar aftur

Tað er eisini vorðið truplari hjá Menningargrunninum at fáa pengarnar aftur. Martin Djurhuus nevni, at 3,6 mill. kr., sum skuldu verið goldnar tann 1. mars, framvegis eru útstandandi. Ein partur av hesum peningi fall til gjaldingar longu 1. september í fjør, t. l. mars fullu 3 mill. kr. til gjaldingar.

Martin Djurhuus sigur, at ein orsøkin til hetta er, at tað gongst stríðið hjá virkjunum at fáa góðið fyrri seldar vørur. Og tá virkni ikki fáa sínar pengar, so hava tey heldur onki at gjalda aftur lánini úr Menningargrunninum.

Martin Djurhuus sigur, at grunnurin nú í størri mun enn fyrr er farin at krevja sínar pengar við inkasso.

— Høvdu vit fleiri pengar, fóru vit ikki so hart fram. Vit eru eisini noyddir at gera fleiri avdráttaravtalur nú enn fyrr.

Nýggj lóg og viðtøkur

Menningargrunnurin varð

stovnaður í 1973 og er endamála hansara at «veita hjálp til fremjan av atgerðum, ið kunnu skapa bata fyrri idnað, handverk og tænastufyrirtekur». Grunnurin verður fíggjaður við játtan á fíggjarlógini og var hon 3,5 og 4 mill. kr. tey fyrstu árin og 4,5 mill. kr. hesi seinastu trý árin.

Tá seinasta fíggjarár endaði, 31. mars 1979, vóru játtað lán uppá tilsamans góðar 29,5 mill. kr. og stundningur uppá 4,3 mill. kr. úr grunninum.

Menningargrunnurin hevur eisini havt heimild til at taka lán við landskassaveðhaldi — 2 mill. kr. í hvørjum fíggjarári. Hesa heimild longdi løgtingið í vetur við 5 árum.

Men Menningargrunnurin hevur brúk fyrri fleiri pengum. Nevndin hevur gjørt eitt uppskot um nýggja lóg og nýggjar viðtøkur fyrri grunnin og sent landsstýrinum. Skotið verður upp m.a., at játtanin á fíggjarlógini verður 6 mill. kr. og lánheimildin 5 mill. kr. Hetta er treytin fyrri, at grunnurin kann virka, soleiðis sum nevndin vil hava hann at gera, sigur Martin Djurhuus.

Bráðliga vend

— Eg fekk uppskotið í morgun, so eg havi ikki enn havt tíð at sett meg inn í tað, segði Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður í idnaðarmálum, tá vit mánaðveldið boðu hann um eina viðmerking til uppskotið frá nevnd Menningargrunnsins.

Vilhelm Johannesen heldur avgjort, at Menningargrunnurin hevur ov lítið av pengum at arbeiða við. Men her er bráðliga vend komin í, sigur hann. Hann visir á, at hóast grunnurin alla tíðina hevur havt heimild at taka lán uppá 2 mill. kr. í hvørjum fíggjarári, so brúkti hann ikki heimildina fyrr enn í fíggjarárinum 1979—80. Menningargrunnurin tók í mars í ár lán úr löggingargrunni idnaðarins. Aftur í hesum fíggjarárinum hevur grunnurin søkt um 2 mill. kr. í lán, sigur Vilhelm Johannesen.

— Fer landsstýrið at koma við uppskoti um nýggja lóg fyrri Menningargrunnin í ólavsekutingsetuni?

— Eg rokni ikki við, tað verður í ólavsekutingsetuni.

Vit keyptu apoteks-vørur fyrri 373 kr. hvør í fjør

Apotekini í Føroyum seldu í fjør fyrri stívar 16 mill. kr. Tað svarar til, at hvørt mansbarn í landinum hevur keypt heilivág og annað, sum fæst á apotekunum, fyrri uml. 373 kr. í fjør.

bruttosøluni hjá apotekunum í fjør.

Færri «reseptir» enn í Danmark

Stivliga helvtin av söluni hjá apotekunum í fjør var heilivágur til einstakar persónar eftir ávísing frá lækna. Apotekini avgreiddu 192.567 «reseptir» og seldu á henda hátt heilivág fyrri 8.206.560 kr. Afturat kemur so sölun av ávístum heilivági til sjúkrahúsini. Tað vóru 36.210 reseptir og 1.976.609 kr.

Tey 9 kommunu-læknarnir skrivaðu tilsamans 6.166 «reseptir». Tað var heilivágur fyrri 122.528 kr.

Upplýst verður í «Árbog for Færøerne 1979». Hini 21,2% eru «håndkøbsspecialiteter» (vitaminir o.t.l.) og aðrar hondkeypsvørur. Tað eru trý apotek í Føroyum. Nógur tann størsta sölun er í Havn, 11.558.023 kr. í 1979, og á Tvøroyri og Klaksvík er sölun nakað tann sama: 2.274.972 kr. í Klaksvík og 2.247.540 kr. á Tvøroyri. Tilsamans seldu apotekini fyrri 16.080.535 kr. í fjør.

43 handlar selja hondkeypsvørur frá apotekunum, og var henda sölun 6,5% av hvørji 100 folk.

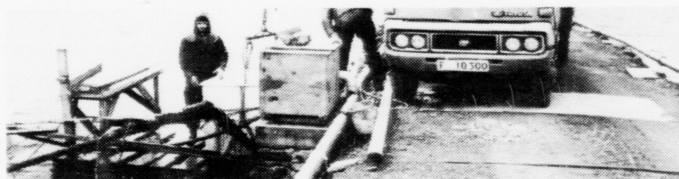
Tjaldurs apotek í Havn hevur nógva ta størstu söluna. Í fjør seldi apotekið fyrri góðar 11,5 mill. kr.

Sölun av apotekarvörum í Føroyum veksur við uml. 1,5 mill. kr. um árið visir eitt yvirtil í «Árbog for Færøerne 1979»

Góðan fiskiskap í russiskum sjógv

Saltfiskatrolararnir royna nú í russiskum sjógv og høvdu góðan fiskiskap í síðstu viku. Sundaberg fekk 115 tons í rundum fiski og gevur tað eini 50 tons í saltfiski. Skálaberg

fekk 103 tons í rundum og Nónhamar 101 tons. Sundaberg hevði mánaðagin 350 tons av saltfiski inni og Skálaberg og Nónhamar hvør síni 450 tons.

Menningargrunnurin hevur í seinastuni fingið fleiri umsóknir frá fiskaalarum

Sleppa nú á norskt øki

Mánaðagin fingur føroysk skip loyvi at fiska makrel í norskskum sjógv.

Makrelkvotan í ár er 2000 tons og skuldu føroysku skipini sleppa at veiða makrelin samstundis sum norðmenn sjálvir fóru undir at fiska makrel. Fyrr hevur ljóðað, at hetta í fyrsta lagi fór at verða 15. august, men mánaðagin fekk landsstýrið at vita úr Noregi, at veiðan kann byrja nú.

Tey 2000 tonsini, sum føroyingar eiga, eru býtt millum tey litlu kraftblokkaskipini og hava tey fingið 333 tons í part, upplýsir Fiskivinnustovan.

Nøkur fá tons í fjør — fleiri hundrað í ár

Føroyska veiðan av svartkalva og blálongu undir Føroyum er stórliga vaksin, visa tey nýggjastu töluni frá Veiðihagstalsstovuni.

Í tíðarskeiðinum januar—maí í ár fiskaðu føroysk skip 658 tons av svartkalva og 553 tons av blálongu undir Føroyum. Ein stórus vøkstur samanberðið við fyrstu fimm mánaðirnar í fjør, tá töluni vóru ávikavist 12 og 15 tons.

Til 1. juni í ár avreiddu føroysk skip 33.777 tons

undir Føroyum til føroysku flakavirkini. Afturat koma 814 tons, sum vórðu landað uttanlands. 1. juni 1979 var talið fyrri ráfiskalandingar í Føroyum 34.035 tons av ósløgðum.

Mest veidda fiskaslagið í ár er upsin við 11.692 tonsum. Í fjør var tað toskurin við 12.992 tonsum. Í fjør veiddust 10.466 tons av upsa og í ár 9.297 tons av toski.

Veiðan av hýsu er hinvegin ikki minkað stórliga. Hon var fyrstu fimm

mánaðirnar í fjør 5.364 tons og í ár var hon 5.122 tons.

Meðan veiðan av kongafiski er meira enn tvífoldað. Av kongafiski eru í ár veidd 2.443 tons móti 1.192 í fjør.

Eins og í fjør royndist februar best hjá føroysku skipunum undir Føroyum. April og maí kunnu tó ikki samanberast við hinar mánaðirnar, tí tá er ein stórus partur av ísfiskafloetanum undir Íslandi og roynir.